

מראי מקומות - חולין מ"ב

אלו טרפות

במצב של טרפות. וכ' האבנ"ז להוכיח שהוא המעשה טרפות, מהא דמצינו בבהמה שנטרפה ואח"כ נתעברה, דהדין הוא דאין העובר נחשב לטריפה, אע"ג דכשנתעברה היתה עדיין טריפה, אלא כיון דבשעת מעשה הטריפות לא היתה מעוברת, ממילא לא אמרי' דהולד טריפה, משום דהמעשה טריפות לא נעשה להולד, משא"כ אם נתעברה והדר נטרפה האם, גם הולד הוי טריפה, משום דלמעשה נעשה בה מעשה טריפות (ואף דאפי' אם נולד בהחסרון, נחשב לטריפה, זהו ג"כ נחשב "נעשית טריפה", דהמעשה גופא דנולד טריפה הוי מעשה הטריפות). וכ' דלפי"ז א"ש למה נקט המשנה לשון ניקב הלב, וכו', דבכל דיני טריפות הוי המעשה טריפות גורם הטרפות, ולכן שפיר נקט לשון המעשה. אבל בנקובת הוושט ופסוקת הגרגרת, הרי האיסור אינו רק מצד מעשה הנקיבה, אלא דכיון שיש נקבים במקום השחיטה, שוב לא שייך בהו מעשה שחיטה בכלל, וזהו מצד היות הנקבים שם, ולא רק המעשה נקיבה. וכ' דאף למסקנת הגמ' לעיל (לב:) דכל המשנה בטריות הוא, ונשנית קודם שחזר ר"ע, מ"מ שייך לחלק כן, דאף שאין נקובת הוושט ופסוקת הגרגרת נבלות ממש, אולם הרי איסורי אכילה שלהם הוי משום שאין בהם דין שחיטה, ובאמת איסור אכילה שלהם הוא איסור נבלה, רק דמ"מ אינם מטמאים מדין נבלה (ועכ"פ משום דאינה זבוחה), וא"כ שפיר יכולין לומר נקובת הוושט, וכו', דהא מה שאין כאן שחיטה אינו משום דמעשה נקיבה, אלא משום שיש כאן נקב, ולכן אין שייך בה שחיטה.

(ג) **ניקב הלב - כ' תוס' דלא הי' צריך לשנות דגם** אם ניטל הלב וכו' דהוי טריפה, דכש"כ הוא מהא דניקב הלב הוי טריפה, ואף דבטחול לא אמרי' כן, אלא דאם ניטל כשר, ואם ניקב טריפה, מ"מ בכל הני טריפות דמתני' פשוט הוא דכש"כ אם ניטלים דהוי טריפה. ומשמע מדברי תוס' דרק טריפה הוא, אולם ע' ברמב"ן לקמן (נו.), דכ' דהוי נבלה, דמיד

(א) **אלו טרפות בבהמה, נקובת הוושט וכו' - הנה** אי' לעיל (לב:), דלמסקנא אמרי' דאלו אסורות קתני, ויש מהן נבלות ויש מהן טריפות. וכ' רש"י, דנבלות כגון נקובת הוושט. וע' בתוס' לעיל (ל:), דכ' דנקובת הוושט לא הוי נבלה אלא טריפה (ולכאו' יש לעי' קצת מלשון המשנה כאן, דלפי תוס' נמצא דהתחיל בטרופה, ואז קתני פסוקת הגרגרת דודאי נבלה הוא, ואז חוזר לטריפות ממש, וצ"ע). וע' בבית הלוי (ב', כ', ג') שהק' דבשלמא פסוקת הגרגרת הוי נבלה, משום דשוב אין שייך לשחוט הגרגרת, וא"כ נמצא דהוי חסרון מצד מה שאין שייך שחיטה. אבל לענין נקובת הוושט, הרי אם ניקב הוושט באופן דעדיין שייך שחיטה על רוב הוושט, א"כ למה יהי' נבלה ולא טריפה. וכ' דודאי צ"ל דהלמ"מ הוא, אלא שיש לבארו בב' אופנים, (א) דהלמ"מ הוא דכל טריפות בהסימנים הוי נבלות, או (ב) דסימן שיש בה טרפות לאו בר שחיטה הוא. וכ' דנפק"מ הוא לענין עוף שיש בו נקב בוושט, לצד א' יהי' נבלה, ולצד ב' יהי' טריפה, כיון דעדיין שייך לשחוט הגרגרת.

(ב) **נקובת הוושט ופסוקת הגרגרת - ע' ברעק"א** שהביא מה שהעיר התורת חיים על לשון המשנה, דלא כ' לשון "ניקב הוושט ונפסק הגרגרת", שיהי' דומה בזה לשאר ציורים של המשנה. וביאר התו"ח דכיון דהנך תרתי מקום שחיטה נינהו, לכך נקט בה לשון זה, לומר דמה דאמרי' בפרקי קמאי ששוחטין הגרגרת והוושט, אם הי' הוושט נקובה והגרגרת פסוקה, טריפה היא (והוסיף דלכך נקט לשון "ו"פסוקת גרגרת, דנקובת הוושט ופסוקת הגרגרת שייכים להדדי). וע"ע באבני נזר (יו"ד כ"ג), שכ' לפרש באו"א, ע"פ מה שיש לחקור בכל דיני טריפות, האם הבהמה טריפה משום דנמצא בה איזה טרפות ונקבים, או דלמא נחשב לטריפה משום דנעשה בה מעשה טרפות, ולא משום שהוא עכשיו

(ה) **אלא רמז לטרפה שאינה חי מן התורה מנלן-** פי' בחי' הר"ן, דנפק"מ אם חי' או אינה חי' היינו אם חי' י"ב חודש אחר שניקבה, אם אמרי' דטריפה חי', א"כ אסורה לעולם, דטריפה היא. ואם אמרי' דטריפה אינה חי', א"כ ע"כ אי"ז טריפה, וכשרה. וכ' דלפי"ז באמת רק מ"ד טריפה אינה חי' צריך לראי', שהרי לדבריו איכא קולא לאחר י"ב חודש, אבל מ"מ טריפה חי' אי"צ לראי', דאומר חומרא, וע"ש מה שביאר בזה.

(ו) **מכלל דטריפה אינה חי'-** וכן קיי"ל, ויש לדון, אם אנו רואים מי שיש לו א' מהי"ח טריפות, וחי' לי"ב חודש, מה דינו. וע' בשו"ת **הרשב"א** (צ"ח), דהשואל אמר ששמע ממי שמקיל בדבר, דהא סכ"ס חי' י"ב חודש, וא"כ לכאור' מוכח דאינה טריפה. וכ' הרשב"א דודאי א"א להיות כן, ואם חז"ל אמרו דטריפה אינה חי', א"כ מי שיש לו א' מהי"ח טריפות ודאי אינה חי', ומי שמעיד שא' חי' אע"פ שיש לו א' מהי"ח טריפות, העיד שקר. וכ' שאין לומר דרוב בהמות מתות תוך י"ב חודש, דמלשון המשנה שאין כמוה חי', מבואר דאינה חי' כלל. וע"ע **במאירי** (ד"ה מסורת) שג"כ הביא שיש מקילין בזה, וכ' שאין לחוש לדבריהם כלל, וכ' דאם יש מי שיש לו סימני טריפות ודאים וחי' י"ב חודש, מ"מ טריפה היא, ואמרי' דאקראי בעלמא היא, ואנו ע"פ הרוב אנו דנין. והרמב"ם (שחיטה י', י"ג), כ' "וכן אלו שמנו ואמרו שהן טרפה, אע"פ שיראה בדרכי הרפואה שבידינו שמקצתן אינן ממיתין ואפשר שתחי' מהן, אין לך אלא מה שמנו חכמים, שני' על פי התורה אשר יורוך". וע' **בחזון איש** (יו"ד ה', ג'), שכ' לפרש דברי הרמב"ם ע"פ מש"כ שם, דאף דבזמננו באמת יש כמה רפואות לכמה מהטריפות שהיו בימי חז"ל, מ"מ הא נמסר התורה לחכמים לקבוע דיני טריפות כפי רוח קדשם, והיו דיני התורה צריכים להיות נקבעים בב' אלפים תורה, וא"כ אף אם נשתנה הטבעים אח"כ, מ"מ אין הדין נשתנה, ואף אם באמת יכול לחיות, מ"מ דינו כדין טריפה.

(ז) **ולמ"ד טריפה חי', וכו'-** הק' הרמב"ן, איך נח' חכמי ישראל אם טריפה חי' או לא, איך

בנטילת הלב, הבהמה נתנבלה. ובאמת דברי התוס' לכאור' צ"ע, הרי לכאור' דברי הרמב"ן פשוטים, דבלא לב א"א לחיות כלל, וא"כ למה הוי רק טריפה ולא נבלה. וע' בפלתי מ', (ד'), שהביא מה שחי' החכם צבי דאם נמצא בהמה או עוף בלא לב (אחר שחיטה), הבהמה או עוף כשרים הם, דאנן סהדי דלאחר שחיטתו נפל הלב, אבל בשעת שחיטה ודאי חי' בה לב, דאל"ה א"א לחיות כלל. וע"ש בפלתי דהאריך לתמוה על דבריו (דכ' דאפי' אם יש עדים שלא חי' בה לב, אנן סהדי דשקרנים הם, וחולק הפלתי ע"ז בתקיפות), וכ' לבאר דהראשונים דס"ל דניטל הלב הוי טריפה, י"ל דס"ל דהמציאות הוא ששייך דאבר אחר יכול לעשות מה שהלב עושה, וא"כ שפיר שייך לחיות בלא לב, אבל מ"מ טריפה היא, דסכ"ס אין בה לב. וע' **בחזון איש** (יו"ד ד', י"ד) שכ' לתמוה על דברי הכו"פ, דאם יש אבר אחר שעושה מה שהלב עושה, א"כ זהו "לב", רק שנשתנה צורתה. וא"כ, אין סברא כלל לומר דהוי אף טריפה, שהרי יש לה לב, ושפיר הוי כשר גמור בכה"ג.

(ד) **נפלה מן הגג, וכו'-** פרש"י, ושחטה מיד, טריפה, אע"פ שאין בה שבר, נראה בה חוששין שנתרסקו ונתפרקו אבריה, ואין טעם בטריפות, שהלמ"מ הם. והק' הבית הלוי (ב', ל"א), מה חי' ק' לרש"י בטריפות דנפילת הגג טפי משאר טריפות, דהי' צריך לפרש דהלמ"מ ואין טעם בדבר. והביא מש"כ בתורת הבית (ב', ג', מח.), שהביא הגמ' דאי' דבנפילה מן הגג, אם שהתה מעת לעת ובדקה, כשרה. והק' הרשב"א, למה צריך מעל"ע, אם בלא"ה צריך לבודקה. והביא בשם רש"י, שהיא הלמ"מ ואין טעם נודע בטריפות, והוא עצמו תי' דאולי עדיין אין הריסוק ניכר תוך מעל"ע. וכ' הביה"ל דעכשיו מבואר כוונת רש"י כאן, דהי' ק' לו קו' הרשב"א, למה צריך מעל"ע, תסגי לי' בבדיקה, ותי' דהלמ"מ הוא. וכ' הביה"ל דלפי זה, יצא לדעת רש"י, דאם בדקוהו תוך מעל"ע ומצאו שלם, אף דאנו יודעין בודאי דלאחר כ"ד שעות יהי' כשר, מ"מ עכשיו נחשב לטריפה מהלמ"מ.

לא בדין הדבר בנסינות הרבה. וכ' דאולי שפיר עשו נסינות בבהמות שנטרפו בטריפות שהם הלמ"מ, וכולם מתו בתוך י"ב חודש, ואעפ"כ מאן דס"ל דטריפה חי' טפי מי"ב חודש, בין מחמתו או מקבלתו, לא חזר בו, שהרי אמר שמתו במקרה.

(ח) ולמ"ד טריפה חי', מנ"ל וכו' - ע' ברעק"א שהביא מש"כ תוס' בסנהדרין (ע"ח, ד"ה ההורג) דאף למ"ד טריפה חי', מ"מ סופו הוא למות מאותו חולי, וגברא קטילא קטיל, א"כ גם לדידי' אפשר למעט מקרא זה דאינה חי' לא תיכול, דגם לדידי' הוי טריפה אינה חי', ואטו י"ב חודש כתיב בקרא, והניח בצ"ע.

(ט) ואמר ר"י אמר שמואל וכן לטרפה - ע' ברש"י דמבואר מדבריו דיכולים לדמות דיני טריפות בבהמה לדיני טריפות דאדם. אולם כ' תוס' בשם ר"ת דאדם אית לי' מזלא, ולכן צריך לחסר טפי לעשות אדם לטריפה מלעשות בהמה לטריפה. אולם תוס' העיר ע"ז מהא דהגמ' הביא ראי' מאיוב לקמן (מג.), דאינו נחשב טריפה אף שהי' לו נקב במרה שלו, ולפי ר"ת מהו הראי', הרי אדם אית לי' מזלא. וע' בפלתי (ל"א, סוף אות ה'), שכ' דאין שייך לומר על איוב דמשום דאית לי' מזלא הי' מזלו מסייעו, דאדרבה, מן השמים נלחמו כוכבים ממסולתם עם איוב, וע"ש עוד מה שת"י שם בזה.